

i laboratori el defineix Fontserè «pell o planxa molt prima i flexible» (*CiFiNat.*, p. 29, i lèxic). *Membranós*.

Membret, V. *memòria* *Membrositat*, *membrut*, V. *membre* *Memè*, *mecem*, V. *mec* *Memento*, V. *ment* *Memeu*, V. *miolar*

Memita 'fonoll' en Alcoatí i en Cauliac (llegiu *fenòils* en lloc de *fendels* en la cita d'*AlcM*), probablement alteració del gr. *μάρπαρον* (pl. *-θρα*) id., probablement amb transmissió aràbiga o llatina que donaria compte (junt amb dissimilació de les *r-r*) de les modificacions fonètiques, o alguna corrupció manuscrita. En efecte en un altre passatge de l'Alcoatí (25) la mateixa aigua curativa és dita de *maritres* (*meritres* grafia arbitrària d'*AlcM*).

Mem-mem, V. *mamar*

MEMÒRIA, pres del ll. *mēmōria* id., derivat de *mēmōr*, *mēmōris*, 'el qui es recorda d'alguna cosa'. □ 1.ª doc.: *Homilies*.

En les aparicions més antigues és, en gran part, amb sentits secundaris, com 'consciència' o 'escrit per recordar quelcom': «Clamem --- misericòrdia a N. S. J. Crist que --- él nos faza venir, en nostra *memòria* e en nostra sanitat, a vera penitència e a vera confessió e ns dó vida durable per totz temps», *Homilies*, 4v13 (o sigui abans de caure malalts o almenys abans de perdre consciència); «clam mercé a vós, com a seig<n>or onrat, que vós me trametats la vostra ferma, que jo puxa la carta de la venda corroborar tro a 5 ans, així com és contengut en la *memòria* que jo-us tramet», carta d'un capellà de Segarra al bisbe d'Urgell, c. 1260 (PPujol, *DocsVgUrg.*, 20.20); «per tal que-ls hòmens coneguessen --- ço que Nòs hauriem feyt --- lexam aquest libre per *memòria*, a aquels qui volran oir de les gràcies que N. Sr. nos ha feytes», Jaume I (*Cròn.*, Ag., 6).

O bé és 'record, recordança': «ells han dos defalliments, que no sab hom que, de *memòria* d'hòmens Granada ne fos tan minva --- de blat e de viandes ---», doc. cancelleresc de 1308 (*BABL* II, 324); «estien en *memòria* de hòmens, con lo cor dels hòmens sien elegendables e en un estament estar no poden» i «fos a perpetual *memòria*», *Costi Tort*. (1° 25r.4b, i 1v.96, ms. de 1272).

I també es troba llavors com a facultat cerebral de recordar-se de quelcom: «fembra --- / qui tostemps te renyarà / e qui-t rebotegarà, / ab qui no poràs un poc rahonar, / que de res no ha *memòria*' o-l pots manar / ne-t sap ne tu nè-ls teus en res honrar», Eiximenis (*Dones*, desprosficat, *EntreDL* I, 197, v. 26). I en Llull: «Ira comença en la volentat, qui sobtosament se mou sens deliberació de enteniment ne de *memòria*: car tant és iverçós aquell moviment de mala volentat, que empatxa la *memòria* a *membrar*», *Merav*. (*NCl* IV, 12; i veg. *Blanq.*, *NCl* III, 163.2). Jacme Marc, 343, rimant amb *glòria* etc.; «*membrar*, fer ~ a altre: memorare; *membrar-se*: meminisse», Busa-N.

Alguna locució important. *Fer memòria* 'causar re-

cordança': «Adorant la Creu, *fer memòria* de la passió y mort de J. Ch.», OPou (*TbPu.*, 165).

De m., curiosa acc., 'd'esquena, de clatell, de sobines'. Particularment en *caure de memòria* (*DAG.*), que Moll donava com a peculiar de Mall.: «d'esquena, ferint amb el cap a terra» (*AORBB* III, 2); realment això ja era poc usual a Bna. en els anys 1915 i ss.; a mi cap a 1925 no m'era conegut, no recordava haver-ho sentit mai, i crec que en efecte hi ha quedat desuet, perquè no recordo haver-ho sentit gaire més; però aquell any o el següent tant la meva mare com el meu pare m'asseguraren que era una locució popular i viva a Barcelona, el meu pare ho usà llavors en una novella breu: «De seguida surts amb el teu pare, aquell espia rancorós que havia agafat de cap d'esquila el meu pobre oncle. —Tot el poble ho diu que ell el va matar; o li va fer la traveta a dalt de l'escala, o li va donar l'empenta que el va fer *caure de memòria*, d'un esglaó a l'altre, fins a rebotre de clatell contra la llosa de l'entrada», *L'Avi dels Mussols* (VIII, O. C., 556a5f.).

Això no és solament català sinó aragonès, i allí no solament consta amb *caure* sinó també amb 'jeure' o 'dormir'; Torres Fornés explica *echado de memoria* com «el que se acuesta panza arriba» a Sogorb i a Tiguas (p. 204 i glos., s. v.); «*caer o dormir de memoria*: boca arriba, panza arriba, en posició supina», *DMPeralta* (1840) i Borao, i Casac. anotà *de memòria* 'de clatell' a Casp i a Ansó (*BDC* xxiv, 174).

I això té una explicació en el fet que, segons l'opinió de molta gent culta, el cervel o sigui la part de l'encèfal veïna al clatell, era la seu de la facultat memorativa: «El Criador --- en la postrera parte de los sesos, que están en el colodrillo, puso la *memoria*», Fr. Luis de Granada (*Símbolo de la Fe*, Rivad. VI, 256b); «communis philosophorum sententia organum *memoriae* sensitivae --- situavit posteriore capitis parte, quam occipitium dicimus» en el *Magnum theatrum vitae humanae* de Beyerlingk, bisbe d'Anvers (Lugduni 1665, v. p. 399), i veg. més cites de la mateixa idea en Lope de Vega i en Commenius (segle XVII) en el comentari d'AmCastro sobre *Cada qual lo que le toca* de Rojas Zorrilla, v. 295. En fi, de resultes d'això el macedo-roms. *mintsa* significa 'polsos, temples', i el mateix sentit té *memorias* en campidanès, d'on (per encreuament amb *TEMPUS*), el sard *membos* 'temples'; amb els quals lliga Schuchardt el basc *adegi* id., relacionant-lo amb el verb *aditu* 'oir', 'compendre' (*Bask. und Roman.*, *BhZRPb*. VI, 46).

DERIV.: *Memòria*. *Memorial* adj. (Arnau de Vilanova); m. [1358; *DAG.*, *AlcM*]; *memorialista* [Labèrnia 1840]; *memoriós*. *Desmemoriat* [*DTO*. 1647], *desmemoriar*, *desmemoriant*, *desmemoriejar*. *Immemorial* [Lacav.]. *Rememorar*.

Membrar antigament 'recordar-se' [origens], del ll. *MĒMŌRĀRE* id.: «l'hom savi parlava ab un hom foyll --- e csdevenc-se que-l hom savi sentí en son coratge moviment de ira --- e ell se meraveyllà fortament de si mateix com per la foyllia --- del hom foyll el se era --- mogut --- a ira; dementre que lo hom savi en axí se meraveyllava, la *memòria* hac deliberat a *rememorar*,